

SLUTRAPPORT

”Vägledning vid bedömning av hög skyddsnivå
för små avloppsanordningar (upp till 25pe)”
samt
Råd om rimlighetsavvägning vid prövning och tillsyn.
Juli 2015

Peter Arnesson	Linköpings kommun
Krister Andersson	Norrköpings kommun
Lars Gadd	Motala kommun
Annelie Vestergren	Ödeshögs kommun

Bakgrund

Det har funnits ett stort behov av nationell och regional tillsynsvägledning avseende tolkning av hög skyddsnivå och när det är rimligt att ställa dessa krav ända sedan Naturvårdsverkets allmänna råd NFS 2006:7 om små avloppsanordningar utgavs. I åtgärdsprogrammet för vattendirektivet anges att kommunerna ska ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status skyndar på behovet av ett gemensamt synsätt vid bedömning.

Hög skyddsnivå innebär en mer omfattande och ofta mer teknisk avancerad avloppsanordning samt är dyrare avloppsanordning jämfört med traditionella lösningar. Dessa anordningar har dessutom ofta ett större tillsynsbehov, både av ägare och tillsynsmyndigheten. Krav på hög skyddsnivå och de reningsnivåer det innebär måste alltid ställas i förhållande till vilken kostnad de medför för verksamhetsutövaren. En rimlighetsavvägning måste alltid göras. Det är därför viktigt att man som handläggare alltid gör en bedömning i det enskilda fallet och inte enbart fixeras av allmänna råd och riktlinjer.

Detta projekt kan ses som ett tillägg till 2013 års MÖTA-projekt "Vägledning vid bedömning av avloppsanordningars reningsfunktion" gällande bedömningar om vilka tekniker som klara att rena upp till normal respektive hög skyddsnivå.

Syfte och Mål

Projektets primära syfte var att diskutera begreppet *rimlighetsavvägning* vid handläggning av ärenden angående enskilda avlopp. Det vill säga när är det rimligt att ställa krav på normal respektive hög skyddsnivå? Hur ställer sig kraven och dess miljönytta i relation till de kostnader de genererar för den enskilde fastighetsägaren/verksamhetsutövaren?

Rimlighetsavvägning baseras på **Kostnad vs Miljönytta** samt vad gäller vid prövning och tillsyn.

Genomförande

Projektet har genomförts av handläggare från Linköpings kommun, Norrköpings kommun, Motala kommun och Ödeshögs kommun. Gruppen har haft träffar med jämna mellanrum från januari 2014 till mars 2015. Förutom litteraturstudier och diskussioner, har projektgruppen haft Miljösamverkan F (Jönköpings län) motsvarande projekt om bedömning av skyddsnivå som underlag.

Vid handläggartreffén i Söderköping våren 2015 redovisades "Vägledningen". Förslaget har därefter skickats för granskning till länets kommuner. Synpunkter inkom och en sammanställning med kommentarer togs fram och är en bilaga till vägledningen.

Resultat

Vägledningen avser avloppsvatten från WC och BDT-avlopp och anordningar dimensionerade för max 25 personer dvs 5 hushåll. (Enbart BDT-avlopp omfattas inte

av denna vägledning, liksom rimlighetsavvägning i avseende kretsloppsanpassning av avloppsanordningar)

I kapitel 4 redovisas kostnader för avloppsanordningar som bedöms klara normal respektive skyddsnivå miljöskydd samt anslutning till kommunalt avlopp. I kostnadsuppgifter för anläggande av avloppsanordning ingår/ ingår inte följande;

- Kostnad för material och arbetskostnad. Kostnader för inrättande av olika typer av avloppsanordningar har samlats in från sex kommuner i Östergötland för att få ett genomsnittligt uppgift.
- Uppgifter gällande driftkostnader såsom elförbrukning, kemikalieåtgång, slamtömning och miljötillsyn har erhållits från olika tillverkare och kommuner.
- Årlig betalning annuitetslån. räntekostnader
- Moms, dock inte för tillsyn som är momsfri.
- Ingen indexuppräknings över kostnader över tid har gjorts.
- Kostnader som kan variera stort i det enskilda fallet.
- Rördragning och installationer i huset ingår inte (vacumtoletter?).
- Även kostnad för efterpoleringssteg ingår inte i beräkningarna.

Beräkningarna visar att kostnaden att rena 1 kg fosfor med avloppsanordning som klarar normal skyddsnivå respektive avloppsanordning som klarar hög skyddsnivå är ca 4 600kr. Skillnaden utifrån ett utsläppsperspektiv mellan att rena fosfor på normal skyddsnivå respektive hög skyddsnivå är 4,8kg. Detta innebär att kostnaden för att rena de sista 4,8 kg fosfor från normal till hög skyddsnivå är ca 23 300kr.

I det urval av tekniker som finns med i vägledningen varierar kostnaden för de första 20 driftåren mellan 115 000kr till 324 000kr. Medelvärdet för de tekniker som enbart klarar normal skyddsnivå är avsevärt lägre än de tekniker som klarar hög skyddsnivå.

Observera att man måste läsa kapitel 4 för att se vilka antaganden och hänsyn som har gjorts i beräkningarna.

Med utgångspunkt från kostnadsberäkning och diskussion har ett förslag på den bedömning i "normalfallet" som bör innebära hög skyddsnivå.

Slutligen redovisas allmänna ställningstaganden för bedömning av vad som är rimligt vid tillsyn. Vilka aspekter ska man ta hänsyn till? Eftersom det är många faktorer som påverkar bedömningen är det svårt att ge konkreta lösningar. Ett visst stöd ges i bedömning gällande bristfälliga avlopp, fungerande hydrauliskt men gamla samt uppgradering från normal till hög skyddsnivå.

Diskussion och slutsats

För att införa ett visst mått av generalisering och även under lätta handläggning en infördes i AR 2006:7 begreppen normal/hög skyddsnivå för hälsoskydd respektive miljöskydd.

Krav på hög skyddsnivå ska ställas om avloppet riskerar att påverka en vattenförekomst med dålig ekologisk status och där miljö kvalitetsnormen inte uppfylls

eller riskerar att inte uppfyllas. Men exakt när en sådan påverkan sker nämns inte vilket medför att det är respektive prövnings- och tillsynsmyndighet att bedöma detta.

När är det rimligt att ställa krav på hög skyddsnivå? Kostnaden för tekniker som klarar hög skydds nivå är betydligt högre än normal skyddsnivå. Är det rimligt att en enskild fastighetsägare, i ett område med hög skyddsnivå, över en 40 årsperiod, ska betala ca 100 % mer än en fastighetsägare som har en avloppsanordning som klarar normal skyddsnivå eller ca 50% mer än en fastighetsägare som är ansluten till kommunalt avlopp?

Projektet har inte belyst värdet av 1 kg fosfor som samlas upp och återförs till produktiv mark samt inte belastar en vattenförekomst.

Reflektioner över val av avancerad teknik avloppslösningar har uppkommit, då dessa lösningar torde kräva mer tillsyn av myndigheten. Lösningarna är generellt inte robusta och svåra att sköta. Även den hydrologiska och geologiska aspekterna måste vägas in då detta kan ändra förutsättningarna för bedömning, liksom områden där många människor kan komma i kontakt med avloppsvatten eller områden med drickvattentillgångar.

Vägledningen bedömer att oavsett ett vattendrag, sjö eller kustområde omfattas av statusklassning eller inte är den alltid skyddsvärd. För att bibehålla värdena och inte försämra vattenkvaliteten bör samma bedömningar avseende normal/hög skyddsnivå gälla för såväl klassade som oklassade objekt. Sammanfattningsvis så måste man vid all handläggning göra en samlad bedömning i det enskilda fallet och tydligt motivera kravet på hög skyddsnivå.

Under projektet har det framförts önskemål om gemensamma tillsynstillfällen och behov för samsyn, så bedömningen blir likvärdig oavsett var i länet man bor.